

Renhetskrav til pasientnært utstyr

1. Hensikt:

Hensikten er å minimere risikoen for kryssinfeksjoner ved bruk av pasientnært utstyr og medisinsk utstyr, samt skade på utstyret.

2. Ansvar:

Ansatte som har benyttet pasientnært utstyr/medisinsk utstyr.

3. Generelt:

Dekontaminering omfatter rengjøring, desinfeksjon og eventuelt sterilisering. Det er en prosess som reduserer, fjerner og deaktiverer mikroorganismer. Hensikten er å minimere risikoen for kryssinfeksjoner ved bruk av pasientnært utstyr, inkludert medisinsk utstyr, samt skade på utstyret. Alle tre elementene er grunnleggende, og hvert trinn inneholder en rekke underelementer som er nødvendige for å oppnå ønsket resultat som rent, desinfisert eller sterilt. Produsentens anbefalinger for dekontaminering bør alltid følges.

Om brukt pasientnært utstyr bør rengjøres, desinfiseres eller steriliseres er avhengig av type utstyr, bruksområdet og basert på risikovurdering av smitteoverføring

Tabell 1. Minimumskrav til dekontaminering av flergangsutstyr:

Klassifisering av utstyr	Bruksområdet	Krav til dekontaminering	Eksempler
Ikke-kritisk utstyr	Direkte kontakt med intakt hud. Lav infeksjonsrisiko.	I de fleste tilfeller vil rengjøring være tilstrekkelig. Ved søl med kroppsvesker, kjent smitte eller i utbruddssituasjoner kan det være nødvendig å supplere med desinfeksjon.	Blodtrykksapparat, stetoskop, nattbord, seng, madrass, EKG-ledninger, møbler.
Semikritisk utstyr	Direkte kontakt med slimhinner uten å penetrere disse eller ikke-intakt hud.	Utstyr bør fortrinnsvis være sterilt, men hvis det benyttes desinfisert utstyr, dokumenteres det at rengjøring og desinfeksjon er tilstrekkelig effektiv både på vegetative bakterier, mykobakterier, sopp og virus.	Trakealtuber, bronkoskop, cystoskop og gastrointestinale fleksible endoskop.
Kritisk utstyr	Direkte kontakt med sterile hulrom eller sterilt vev, blodbane. Høy infeksjonsrisiko.	Utstyr rengjøres, desinfiseres og steriliseres.	Kirurgiske instrumenter, implantater, vaskulære katetre.

Foto: Fra [FHI.no](https://fhi.no)

Dersom utstyret er beregnet til engangsbruk betyr dette at utstyret kan brukes bare en gang og kastes etter bruk. Reprosessering av medisinsk engangsutstyr er forbudt i Norge etter 1. januar 2022. Mer informasjon om dette finnes på hjemmesiden til [Direktorat for medisinske produkter](#).

Rengjøring:

Utstyr som kommer i kontakt med hel hud eller som ikke kommer i direkte kontakt med pasienten, kan rengjøres. Formålet med rengjøring er å redusere forurensningen ved å mekanisk fjerne biologisk materiale. Manuell vask av utstyr kan utføres med såpe og vann, eller våtservietter prefylt med såpe og vann. Produsentens anbefalinger bør alltid overholdes. Eksempler på utstyr til rengjøring er: blodtrykksmansjetter, stetoskop, løfteseil, EKG-ledninger, nattbord, møbler og seng, telefoner og tastatur.

Å fjerne inntørket materiale kan være utfordrende. Rengjøring bør derfor alltid utføres før forurensningen tørker inn. Maskinell rengjøring av utstyret er foretrukket fremfor manuell rengjøring. Manuell rengjøring er anbefalt kun når det er spesifisert av produsenten.

Husk å bruke personlig verneutstyr ved behov.

Utstyret bør lagres rent og tørt.

Desinfeksjon:

Utstyr som kommer i direkte kontakt med slimhinnene i luftveiene, mage-tarm kanalen eller urinveiene, men uten å penetrere disse, må desinfiseres. Desinfeksjon er en prosess som eliminerer de fleste eller alle sykdomsfremkallende mikroorganismer. Utstyr som skal desinfiseres må som hovedregel rengjøres først.

Varmedesinfeksjon (instrumentvaskemaskin/bekkenspyler) foretrekkes der det er mulig.

Desinfeksjon ved bruk av kjemiske desinfeksjonsmidler er aktuelt når utstyret ikke tåler varme eller størrelse/konstruksjon er slik at varmedesinfeksjon ikke er mulig.

Ulike desinfeksjonsmidler har ulikt virkeområde og ulike grupper av mikroorganismer har ulik følsomhet for desinfeksjonsmidler.

Sjekk korrekt blandingsforhold og utblandet middel oppbevares i lukket flaske som er tilpasset formålet. Skriv på dato og utløpsdato for holdbarhet på blandingen.

Det finnes også prefylte wiper med desinfeksjonsmiddel som er lette å ta i bruk.

Produsentens og leverandørens anbefalinger må overholdes.

Utstyr som er CE-merket, krever desinfeksjonsmidler som er CE-merket.

Vær oppmerksom på at enkelte desinfeksjonsmidler kan påvirke materialer som metall, gummi, plast m.m. og dermed ødelegger og/eller misfarger utstyret

Bruk av desinfeksjonsmidler i Norge er regulert gjennom ulikt lovverk. Generelle desinfeksjonsmidler til overflatedesinfeksjon defineres som biocidprodukter og forvaltes i hovedsak av Miljødirektoratet. Alle biocidprodukter, inkludert desinfeksjonsmidler til teknisk bruk i helse- og sykepleie, må innfri krav til generelle desinfeksjonsmidler. Produkter til teknisk desinfeksjon for overflater, instrumenter og utstyr i helsevesenet forvaltes i tillegg av Direktorat for medisinske produkter. Direktorat for medisinske produkter har på sin hjemmeside [oversikt over godkjente desinfeksjonsmidler til teknisk bruk i helse – og sykepleie](#), samt en veileder om desinfeksjonsmidler.

Sterilisering:

Utstyr som kommer i direkte kontakt med blodbanen eller vev som normalt er sterilt, eller som gjennomstrømmes av væsker som tilføres sterile områder, må steriliseres.

Sterilisering betyr fullstendig inaktivering av alle former for mikroorganismer, inkludert bakteriesporer. Eksempler er kirurgiske instrumenter, pinsetter.

Alt utstyr som går gjennom hud og på sterile områder skal være sterilt
Utstyr som skal steriliseres skal først rengjøres og desinfiseres før sterilisering.
Se egen prosedyre for gjennomføring av sterilisering: Sterilt utstyr.

Håndtering av medisinsk utstyr

Håndtering av medisinsk utstyr er regulert av lovverket og standarder. Iht. Forskrift om medisinsk utstyr, har produsenten ansvar for å gi opplysninger om utstyret er beregnet til engangsbruk eller kan gjenbrukes. Dersom utstyret er beregnet på gjenbruk skal produsenten gi opplysninger om hvilke metoder som bør benyttes for at gjenbruk kan finne sted, inkludert rengjøring, desinfisering, pakking og eventuelt steriliseringsmetode dersom utstyret skal steriliseres, samt eventuelle begrensninger med hensyn til hvor mange ganger utstyret kan gjenbrukes. Iht. Forskrift om håndtering av medisinsk utstyr skal medisinsk utstyr til enhver tid være sikkert, vedlikeholdes korrekt og brukes forsvarlig i samsvar med sitt formål.

4. Referanser

- [Folkehelseinstituttet, Håndbok i Basale smittevernrutiner: Pasientnært utstyr \(2025\)](#)
- [Regionalt kompetansesenter for smittevern i Helse Sør-Øst: Kjemisk desinfeksjon av utstyr, inventar og flater \(2024\)](#)
- [Sykehjemsetaten i Oslo, infeksjonskontrollprogram for sykehjem og helsehus: Pasientnært utstyr \(2023\)](#)
- [Regionalt kompetansesenter for smittevern i Helse Sør-Øst: Desinfeksjonsmidler til teknisk desinfeksjon - oversikt og kommentarer](#)

Endringshistorikk:

13.06.25: Lagt inn ny tabell fra FHI + oppdatert referanser.